

ZİHİNSEL YETERSİZLİK

Zihinsel Yetersizliği Olan Birey

Zihinsel işlevler bakımından ortalamamanın iki standart sapma altında farklılık gösteren, buna bağlı olarak kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde eksiklikleri ya da sınırlılıkları olan, bu özellikleri 18 yaşından önceki gelişim döneminde ortaya çıkan ve özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireydir.

DİKKATİ ÇOK
DAĞINIK VE KISA
SÜRELİ

ÖĞRENDİĞİNİ
ÇOK ÇABUK
UNUTUYOR

ÇOK YAVAŞ
ÖĞRENİYOR

DİL GELİŞİMİ
AKRANLARINDAN
ÇOK GERİDE

OKUDUĞUNU
ANLAMADA
ZORLUK YAŞIYOR

KOLAY
ARKADAŞLIK
KURAMIYOR

Zihinsel yetersizliği olan bireyin, sahip olduğu yetersizliğin derecesi arttıkça, yukarıda belirtilen alanlarda yaşıadığı güçlüklerin derecesi de artmaktadır.

Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey:

Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde hafif düzeydeki yetersizliği nedeniyle özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine sınırlı düzeyde ihtiyaç duyan birey olarak tanımlanmaktadır.

Orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey:

Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki sınırlılık nedeniyle temel akademik, günlük yaşam ve iş becerilerinin kazanılmasında özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine yoğun şekilde ihtiyaç duyan birey olarak tanımlanmaktadır.

Ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey:

Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki eksiklikleri nedeniyle öz bakım becerilerinin öğretimi de dâhil olmak üzere yaşam boyu süren, yaşamın her alanında tutarlı ve yoğun özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey olarak tanımlanmaktadır.

NELER YAPABİLİRİZ?

Öğretim
ortamlarını
öğrencinin
gereksinimleri
doğrultusunda
uyarlayın

Küçük
adımlarla
öğretin

Başardıkları
basamakları
pekiştirin/
ödüllendirin

NELER YAPABİLİRİZ?

Olabildiğince
somut ve gerçek
yaşantılar
sağlayın

Dikkatini
tekrar yaptığı
işe ya da göreve
yönelmesini
sağlayın

Öğretim için
hazırlıklı olun,
önceden
planlayın

Zihinsel
Yetersizlik

NELER YAPABİLİRİZ?

Sık tekrarlara yer verin. Tekrarlar için aile ile işbirliği yapın. Çocuğun bir önceki dersi hatırlayabilmesi için her dersin başında konuları kısaca tekrarlayın.

Belli düzeyde öğrenme gerçekleştikten sonra öğrencinin farklı materyaller, farklı ortam ve farklı öğretmen ya da arkadaşları ile beceriyi gerçekleştirmesini sağlayacak fırsatlar yaratın

Okul rehber öğretmeni, akranları, ailesi ve diğer öğretmenler işbirliği içerisinde çalışın ve bu konudaki hedefler öğrencinin BEP'ine yerleştirin

NELER YAPABİLİRİZ?

Sınavlarda
gereksinim
doğrultusunda
ek süre verin.

Çocuk yazılı
anlatımda güçlük
yaşıyorsa kısa
yanıtlı ve boşluk
doldurmalı
sınavları tercih
edin.

Sınav
sonuçlarını
değerlendirirken
yalnızca sonuca
değil, yaptığı
işlemlere de
puan verin

Zihinsel
Yetersizlik

NELER YAPABİLİRİZ?

Çocuğun ders sırasında konuyu anlayabilmesi için teknolojik aletleri kullanmasına olanak tanıyın

Sınav sonrasında zaman kaybetmeden çocuğa geri bildirim vermeye dikkat edin

Çocuğun başarılarını anında ödüllendirin

ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜRECİ

- Öğrenme ve öğretme süreci planlanırken bireyin performans düzeyi, özellikleri ile öğrenme şekilleri dikkate alınmalıdır.
- Destek eğitim için kullanılan sürenin sonunda belirlenen hedefe ulaşılabilmesi için zaman kullanımı en doğru şekilde planlanmalıdır.
- Öğrenme ve öğretme sürecinde uygun strateji, yöntem, araç gereç ve materyaller seçilmelidir.

- Programda yer alan etkinliklerin, somuttan soyuta, kolaydan zora doğru aşamalı olarak hazırlanmasına ve uygulanmasına dikkat edilmelidir.
- Çalışmalarda kullanılan dilin ve uygulanan etkinliklerin bireyin yaşına ve özelliklerine uygun olmasına özen gösterilmelidir.
- Günlük yaşamda bireylerin etkili iletişim kurabilmeleri ve iletişim stratejilerini kullanabilmeleri için uygun ortamlar hazırlanmalı ve etkinlikler çeşitlendirilmelidir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Özel eğitimde ölçme ve değerlendirmenin amaçları şunlardır:

- Bireyin yeterli ve yetersiz olduğu alanları belirlemek
- Eğitim programları hazırlamak ve etkisini ölçmek
- Bireyin gelişimini her aşamada değerlendirmek
- Bireyin gelişimlerine yönelik geri bildirimde bulunmak
- Öğrenme güçlüklerini belirlemek

- Öğretimin ve öğretim materyallerinin etkinliğini belirlemek
- Gelecekteki öğrenme süreçlerini planlamaya yönelik veri sağlamak
- Bireyin bir konuyu öğrenmeye ne kadar hazırlıklı olduğunu belirlemek
- Bireyin programda belirtilen kazanımlara ulaşması aşamasındaki süreci takip etmek ve denetlemek
- Öğretim sonucunda bireyin ulaştığı en son düzeyi belirlemek

Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler Destek Eğitim Programındaki ölçme ve değerlendirme süreci; kaba değerlendirme, öğretim öncesi değerlendirme, öğretim sürecini değerlendirme, son değerlendirme ve öğretim sonrası (dönem sonu) değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır.

Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu; öğretimi yapan öğretmen veya uygulayıcılar ve

veli tarafından imzalanır. Öğretim süresi sonunda bireysel inceleme amacıyla rehberlik araştırma merkezine yeniden başvuru yapılırken Dönem Sonu Bireysel Performans Değerlendirme Formu ve her aya ait Performans Kayıt Tablosu'nun bir nüshası veli tarafından RAM'a teslim edilir.

AİLE İLE İŞ BİRLİĞİ

Zihinsel yetersizliği olan bireylerin farklı alanlardaki gelişimini hızlandıracak ortamların düzenlenmesinde ailenin rolü önemlidir. Bireylerin başarıları yalnızca okulda aldıkları eğitime bağlı olmayıp aldıkları destek eğitime ve ailelerin eğitime etkin katılımına bağlıdır.

Aile eğitimi; anne babaların çocuklarını herkesten iyi tanımaları ve çocuğu ile daha fazla etkileşim içinde olması, birebir eğitim eksikliğini gidermesi, eğitim ortamında gerçekleştirilemeyecek konularda bireylerin eğitimini üstlenmelerini sağlama açısından önemlidir.

Aile Eğitiminin Amaçları

- Ailenin, özürlü çocuğun kabulünü sağlamak
- Ailenin, haklarını ve sorumluluklarını anlamasını sağlamak
- Aile ile iş birliği yapmak
- Ailenin çocuğu ile ilgili programları evde uygulamasını sağlamak
- Aileyi diğer kaynaklar hakkında bilgilendirmek

- Aile eğitimi hizmetleri, her ailenin gereksinimleri ve tercihleri dikkate alınarak bireyselleştirilmelidir. Farklı aile hizmet türü ve düzey seçenekleri oluşturulmalıdır.
- Her ailenin ve her çocuğun güçlü yönleri vardır. Bu güçlü yönler ortaya çıkarılmaya çalışılmalıdır.

Zihinsel yetersizliği olan bireylere yönelik eğitimlerde aile ile empati kurulup hizmet verildiğinde aile eğitimi daha verimli olur.

Aile hizmetleri, özel eğitim sisteminin bir parçası olarak uzun süreli ve sistematik biçimde düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ÖZEL EĞİTİM VE REHABİLİTASYON MERKEZİ ZİHİNSEL ENGELLİ BİREYLER DESTEK EĞİTİM PROGRAMI (2008). ANKARA.

BÜTÜNLEŐTİRME KAPSAMINDA EĞİTİM UYGULAMALARI ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTABI (2013). ANKARA.